

Karl Liebknecht - Rosa Luxemburg

Lev Trotski

18 gener 1919

Versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lvcos.es – des de: <http://marxists.org/espanol/trotsky/1910s/19190118.htm>

L'inflexible Karl Liebknecht

Acabem de patir la major de les pèrdues. El dol ens embarga per partida doble.

Ens han arrabassat dos líders, dos caps els noms dels quals quedaran inscrits per sempre en el llibre d'or de la revolució proletària: Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg.

El nom de Karl Liebknecht es féu conèixer en tot el món en els primers dies de la gran guerra europea.

Des de la primeres setmanes d'aquesta guerra, quan el militarisme alemany festejava les seues primeres victòries, les seues primeres orgies sagnants, quan els exèrcits alemanys llençaven la seua ofensiva sobre Bèlgica destruint les seues fortalises, quan semblava que els canons de 420 mil·límetres podrien sotmetre l'univers sencer als peus de Guillem II, quan la socialdemocràcia alemanya, amb Scheidemann i Ebert al seu capdavant, s'agenollava davant el militarisme i l'imperialisme alemany que semblaven poder sotmetre tot el món (tant a l'exterior, amb la invasió del nord de França, com a l'interior, dominant no sols la casta militar i la burgesia sinó fins i tot els representants oficials de la classe obrera), enmig d'aquests jorns ombrius i tràgics s'aixecà una sola veu en Alemanya per a protestar i maleir: la de Karl Liebknecht.

I la seua veu ressonà en tot el món. A França, on l'esperit de les masses obreres encara es trobava obsessionat per l'ocupació alemanya i el partit dels social-patriotes predicava des del poder una lluita sense quarter contra l'enemic que amenaçava París, la burgesia i els mateixos xovinistes hagueren de reconèixer que únicament Liebknecht era l'excepció als sentiments que animaven tot el poble alemany.

En realitat Liebknecht no es trobava sol: Rosa Luxemburg, dona amb gran coratge, lluitava al seu costat, malgrat que les lleis burgeses del parlamentarisme alemany no li permeteren llençar la seua protesta des d'alt de la tribuna, com feia Karl Liebknecht. És precís assenyalar que Rosa Luxemburg estava secundada pels elements més conscients de la classe obrera, en què havien germinat els seus poderosos pensament i paraula. Aquestes dues personalitats, dos militants, es complementaven mútuament i anaven juntes darrere del mateix objectiu.

Karl Liebknecht encarnava el tipus del revolucionari indestructible en el sentit més ampli del terme. Al seu voltant es teixien innumerables llegendes i el seu nom anava acompanyat d'aqueixos informes i comunicats dels que la nostra premsa era tan generosa quan estava en el poder.

En la vida diària Karl Liebknecht era (ai!, ja només podem parlar en passat) l'encarnació mateixa de la bondat i l'amistat. Podríem dir que el seu caràcter era d'una dolçor

absolutament femenina, en el millor sentit del terme, i la seua voluntat de revolucionari, d'un tremp excepcional, el feia capaç de combatre fins a la mort pels principis que professava. I ho demostrà elevant les seues protestes contra els representants de la burgesia i els traïdors socialdemòcrates del Reichstag alemany, l'atmosfera del qual estava saturada per les miasmes del xovinisme i el militarisme triomfants. Ho demostrà en aixecar en Berlín, a la plaça de Postdam, l'estendard de la rebel·lió contra els Hohenzollern i el militarisme burgès.

Fou detingut. Però ni la presó, ni els treballs forçats assoliren trencar la seua voluntat i, alliberat per la revolució de novembre, Liebknecht es posà al capdavant dels elements més valerosos de la classe obrera alemanya.

Rosa Luxemburg - La força de les idees

El nom de Rosa Luxemburg no és tan conegut a Rússia o fora d'Alemanya, però es pot dir sense por d'exagerar que la seua personalitat no desmereix en res a la de Liebknecht.

De constitució petita, feble i malaltissa, Rosa sorprenia per la seua poderosa ment.

Ja he dit que aquests dos líders es complementaven mútuament. La intransigència i la ferma revolucionària de Liebknecht es combinaven amb una dolçor i una amenitat femenines, i Rosa Luxemburg, tanmateix la seua fragilitat, estava dotada d'un intel·lecte poderós i viril.

Ferdinand Lasalle ja escrigué sobre l'esforç físic del pensament i la tensió sobrenatural de què és capaç l'esperit humà per tal de vèncer i superar obstacles materials. Aquesta era l'energia que comunicava Rosa Luxemburg quan parlava des de la tribuna, rodejada d'enemics. I tenia molts. Malgrat ésser petita de talla i d'aspecte fràgil, Rosa Luxemburg sabia dominar i mantenir l'atenció de grans auditoris, fins i tot quan eren hostils a les seues idees.

Era capaç de reduir al silenci els seus més resoltos enemics mitjançant el rigor de la seua lògica, sobretot quan les seues paraules es dirigien a les masses obreres.

El que hauria pogut succeir a Rússia durant les jornades de juliol

Nosaltres sabem molt ben com procedeix la reacció per a organitzar certes revoltes populars. Tots ens recordem d'aquells dies de juliol entre els murs de Petrograd, quan les bandes negres organitzades per Kerenski i Tseretelli contra els bolxevics massacraven els obrers, acaçant els militants, afusellant i passant a baioneta els obrers aïllats que eren sorpresos als carrers. Els noms dels màrtirs proletaris, com Veinoff, encara estan presents en la memòria de gairebé tots nosaltres. Si aleshores fórem capaços de conservar Lenin, i Zinoviev, fou perquè pogueren escapar dels assassins. I llavors s'aixecaren algunes veus entre els menxevics i socialistes revolucionaris per a retreure a Lenin i Zinoviev haver-se alliberat d'un judici en què els hauria resultat senzill rebatre les acusacions d'ésser espies alemanys. Però, a quin tribunal es referien? ¿Potser aquell a què fou conduït més tard Liebknecht, i en què a meitat de camí Lenin i Zinoviev haurien estat afusellats per intent d'evasió? Sens dubte aquesta hauria estat la declaració oficial. Després de la terrible experiència de Berlín, no podem menys que felicitar-nos que Lenin i Zinoviev s'abstingueren de comparèixer davant el tribunal del govern burgès.

Aberració històrica

Pèrdua irreparable, traïció sense parangó! Els caps del partit comunista alemany ja no estan entre nosaltres. Hem perdut els nostres millors companys, i els seus assassins continuen

formant part del partit socialdemòcrata que gosa remuntar la seua genealogia fins a Karl Marx! Aqueixos són els fets, camarades! El mateix partit que traí els interessos de la classe obrera des del principi de la guerra, que recolzà el militarisme alemany, que encoratjà la destrucció de Bèlgica i la invasió de les províncies septentrionals franceses, el partit els caps del qual ens deixaren en mans dels nostres enemics els militaristes alemanys quan es celebraren les converses de pau de Brest-Litovsk, aqueix mateix partit i els seus caps (Scheidemann i Ebert) s'autodenominen encara marxistes alhora que organitzen les bandes negres que han assassinat Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg!

Ja hem conegut amb anterioritat una aberració històrica semblant, una traïció anàloga, perquè igualment passà amb el cristianisme. El cristianisme evangèlic era una ideologia de pescadors oprimits, d'esclaus, de treballadors aixafats per la societat, una ideologia de proletaris. ¿I potser no fou acaparat per aquells que monopolitzaven la riquesa, pels reis, els patriarques i els papes? Indubtablement, l'abisme que separa el cristianisme primitiu, tal com sorgí de la consciència del poble i les capes inferiors de la societat, del catolicisme i les teories ortodoxes és tan profund com el que ara separa les teories de Marx, pur fruit del pensament i els sentiments revolucionaris, dels residus ideològics burgesos amb els que trafiquen els Scheidemann i Ebert de tots els països.

La sang dels militants assassinats clama venjança!

Camarades! Estic convençut que aquest abominable crim serà l'última canallada de la llista que han perpetrat els Scheidemann i Ebert. El proletariat ha suportat durant molt de temps les iniquitats d'aquells als qui la història col·locà el seu capdavant. Però la seua paciència s'esgota i aquest últim crim no quedarà impune. La sang de Karl Liebknecht i de Rosa Luxemburg clama venjança; els carrers de Berlín, i la plaça de Postdam, on Karl Liebknecht fou el primer en aixecar l'estendard de la revolta contra els Hohenzollern, parlaran. Les seues llambordes, no ho dubteu, serviran per a aixecar noves barricades contra els executors d'aquestes infàmies, els gossos guardians de la societat burgesa, contra els Scheidemann i Ebert!

La lluita no ha fet més que començar

Scheidemann i Ebert han sufocat, de moment, el moviment espartaquista (comunistes alemanys). Han assassinat dos dels millors caps d'aquest moviment i potser encara festegen l'hora de la seua victòria. Però aquest triomf és il·lusori, perquè de fet encara no s'ha produït cap acció decisiva. El proletariat alemany encara no s'ha revoltat per a conquerir el poder polític. Per part del proletariat, tot el que ha precedit als actuals successos no ha estat més que una important maniobra de reconeixement per a descobrir les posicions de l'enemic. Són els preliminars de la batalla, però no la batalla mateixa. Uns preliminars indispensables per al proletariat alemany, igual que ens foren indispensables les jornades de juliol.

El paper històric de les jornades de juliol

Ja coneixeu el curs dels esdeveniments i la seua lògica interna. A finals de febrer de 1917 (segons l'antic calendari), el poble havia derrocat l'autocràcia i, durant les primeres setmanes, semblava que s'havia assolit ja l'essencial. Els homes de nou tremp que sorgiren dels altres partits (partits que no havien tingut un paper preponderant entre nosaltres) gaudiren en un primer moment de la confiança, o millor semiconfiança, de les masses obreres.

Petrograd, com era necessari, es trobava el capdavant del moviment. Tant al febrer com al juliol constituïa l'avantguarda que cridava els obrers a una guerra declarada contra el govern

burgès, contra els partidaris de l'Entente. I aquesta avantguarda fou la que portà a terme les grans maniobres de reconeixement.

Precisament durant les jornades de juliol xocà directament amb el govern de Kerenski.

No es tractava encara de la revolució, tal com la realitzarem a l'octubre: fou una experiència el sentit de la qual no estava encara clar per a les masses obreres.

Els treballadors de Petrograd es limitaren a declarar la guerra a Kerenski. Però en el xoc que es produí es pogué convèncer i provar a les masses obreres del món sencer que Kerenski no estava recolzat per cap força revolucionària real i que el seu partit estava format per la burgesia, la guàrdia blanca i la contrarevolució.

Recordareu que les jornades de juliol acabaren per a nosaltres amb una derrota en el sentit formal del terme: els camarades Lenin i Zinoviev es veieren obligats a amagar-se. Molts dels nostres foren empresonats; els nostres diaris foren tancats, el soviet de diputats obrers i soldats reduït a la impotència, les tipografies obreres saquejades, els locals de les organitzacions obreres clausurats; les bandes negres ho envairen tot, ho destruïren tot.

En Petrograd passà exactament el mateix que passà en 1919 als carrers de Berlín. Però nosaltres no dubtàrem ni per un instant que les jornades de juliol no eren més que el prelude de la nostra victòria.

Durant elles poguérem avaluar el nombre i la composició de les forces de l'enemic; posàrem en evidència que el govern de Kerenski i Tseretelli era en realitat un poder al servei dels capitalistes i dels grans propietaris contrarevolucionaris.

Els mateixos esdeveniments es produïren a Berlín

Anàlegs esdeveniments s'han produït en Berlín. En Berlín, com en Petrograd, el moviment revolucionari estava per davant de les masses obreres endarrerides. Igual que a Rússia, els enemics de la classe obrera cridaven: "No podem sotmetre'ns a la voluntat de Berlín; Berlín està aïllat; cal reunir una Assemblea Constituent i portar-la a una ciutat de províncies amb tradicions més sanes. Berlín està pervertit per la propaganda de Karl Liebknecht i de Rosa Luxemburg!". Tot el que succeí en Rússia, totes les calúmnies i tota la propaganda contrarevolucionària que hi suportàrem, tot ha estat traduït a l'alemany i propagat ací per Scheidemann i Ebert contra el proletariat alemany i contra els caps del Partit Comunista, Liebknecht i Rosa Luxemburg. Cert és que tota aquesta campanya ha revestit en Alemanya unes proporcions més àmplies que a Rússia, però això es deu al fet que els alemanys repeteixen uns esdeveniments que ja es produïren al nostre país; a més a més, els antagonismes de classe estan forçament més netament marcats en Alemanya.

Al nostre país, camarades, quatre mesos separaren la revolució de febrer i les jornades de juliol. Quatre mesos necessità el proletariat de Petrograd per a experimentar la necessitat absoluta de llançar-se al carrer per a trencar les columnes sobre les quals se sustentava el temple de Kerenski i Tseretelli.

I després de les jornades de juliol transcorregueren quatre mesos abans que les tropes de la immensa reserva de províncies arribaren a Petrograd i ens permeteren, a l'octubre de 1917 (o novembre, amb el nou calendari), llençar-nos a l'assalt de les posicions enemigues segurs de la nostra victòria.

En Alemanya, la primera explosió revolucionària es produí al novembre i els esdeveniments anàlegs a les nostres jornades de juliol al gener. El proletariat alemany porta a terme la seua revolució amb un calendari més estret. El que a nosaltres ens costà quatre mesos a ells no els portà més de dos.

No hi ha dubte que aquesta proporció es mantindrà fins al final. Potser de les jornades de juliol “alemanyes” al seu octubre no passen quatre mesos, com a Rússia, sinó a penes altres dos.

Els trets que ha rebut Karl Liebknecht a traïció, no ho dubteu, han ressonat amb força per tota Alemanya. I el rumor ha degut sonar com una campana fúnebre en les oïdes dels Scheidemann i Ebert.

Acabem de cantar el “Rèquiem” per Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg. Els nostres caps han mort i ja no els veurem més. ¿Però quants de vosaltres, camarades, els heu conegut personalment en vida? Una petita minoria.

I no obstant això, Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg sempre han estat presents entre vosaltres.

En les vostres reunions i congressos heu elegit sovint Karl Liebknecht com a president d'honor. Encara que absent, assistia a les vostres reunions i hi ocupava un lloc d'honor en la vostra taula. Perquè el nom de Karl Liebknecht no designa només una persona determinada i aïllada, per a nosaltres el seu nom encarna tot el que hi ha de bo, noble i gran a la classe obrera, en la seua avantguarda revolucionària.

Tot això és el que veiem en Karl Liebknecht. I quan un de nosaltres imagina un home invulnerablement cuirassat contra la por i la feblesa, un home absolutament íntegre, pensem en Karl Liebknecht.

No sols ha estat capaç de vessar la seua sang (potser no haja estat aquest el tret principal del seu caràcter), gosà aixecar la veu enmig la fúria dels nostres enemics, en una atmosfera saturada de les miasmes del xovinisme, quan tota la societat alemanya servava silenci i el militarisme acampava pels seus respectes. Ell s'atreu a aixecar la veu i dir: “kàiser, generals, capitalistes i vosaltres (Scheidemann que estranguleu Bèlgica, de devasteu el nord de França i voleu dominar el món sencer) jo vos menyspreo, vos odie, vos declare la guerra, una guerra que estic disposat a portar fins al final”.

Camarades, si bé l'embolcall material de Liebknecht ha desaparegut, la seua memòria roman i romandrà inesborrable!

Junt amb el de Karl Liebknecht, el nom de Rosa Luxemburg es conservarà per sempre en els fastos del moviment revolucionari universal.

Coneixeu les llegendes sobre els sants i la seua vida eterna? Aquestes històries es basen en la necessitat que tenen els homes de servir la memòria d'aquells que, com a líders, els han servit honestament i veraç; necessiten immortalitzar-los envoltant-los en una aurèola de puresa.

Camarades, nosaltres no tenim necessitat d'aquestes llegendes; no necessitem canonitzar els nostres herois, ens basta la realitat dels esdeveniments que estem vivint, per si mateixa llegendària, que palesa la força d'esperit dels nostres caps i forja uns caràcters que destaquen sobre la resta de la humanitat.

Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg viuran eternament en el nostre record. Sempre, en totes les reunions en què hem evocat Liebknecht hem sentit la seua presència, i la de Rosa Luxemburg, amb una claredat extraordinària, quasi material.

I la sentim ara, en aquests tràgics moments en què ens sentim espiritualment units als més nobles treballadors d'Alemanya, d'Anglaterra i del món sencer, tots aclaparats pel mateix i immens dolor.

En aquesta lluita i davant aquestes proves els sentiments no coneixen fronteres.

Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht són els nostres germans

Per a nosaltres Liebknecht no és només un líder alemany, igual que Rosa Luxemburg no és només una socialista polonesa que es posà al capdavant dels obrers alemanys... Ambdós són els nostres germans; estem units a ells per lligams morals indissolubles.

Camarades! Mai repetirem açò prou perquè Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg estaven estretament units al proletariat revolucionari rus.

L'habitatge de Liebknecht a Berlín era el centre de reunió dels nostres emigrats.

Quan es tractava de protestar al parlament alemany, o en la premsa, contra els serveis que prestaven els imperialistes germànics a la reacció russa, ens dirigíem a Karl Liebknecht. Ell cridava totes les portes i influïa sobre tots (fins i tot sobre Sheidemann i Ebert) per a determinar-los a reaccionar contra els crims de l'imperialisme.

Rosa Luxemburg liderà el partit socialdemòcrata polonès que junt amb el partit socialista formen avui el Partit Comunista.

En Alemanya, Rosa Luxemburg, amb el talent que la caracteritzava, aprofundí en la llengua i la vida política del país i aviat ocupà un lloc destacat en l'antic partit socialdemòcrata.

En 1905, Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg prengueren part en tots els esdeveniments de la revolució russa. Rosa Luxemburg fins i tot fou arrestada per la seua condició de militant activa i posada sota vigilància després de la seua excarceració de la ciutatella de Varsòvia. Aleshores passà il·legalment (1906) a Petrograd i allí freqüentava els nostres cercles revolucionaris. Visitava els nostres detinguts a les presons i ens servia en el sentit més ampli del terme d'agent d'enllaç amb el món socialista de llavors. Però a més de totes aquestes relacions personals, guardem de la nostra comunitat moral amb ella (d'aquesta comunitat que crea la lluita en nom de grans principis i esperances) el més bell dels records.

Hem compartit amb ella la major de les malaurances que haja conegut la classe obrera universal (la vergonyosa fallida de la II Internacional a l'agost de 1914). I amb ella aixecaren la bandera de la III Internacional els millors d'entre nosaltres, i l'han sostinguda amb orgull sense defallir un sol instant.

Avui en dia, camarades, posem en pràctica els preceptes de Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg en la lluita que mantenim. Les seues idees ens inspiren quan, en un Petrograd sense pa ni foc, treballem per a construir un nou règim soviètic. I quan els nostres exèrcits avancen victoriosos en tots els fronts, l'esperit de Karl Liebknecht i de Rosa Luxemburg també els anima.

A Berlín, l'avantguarda del Partit Comunista encara no disposava de forces prou organitzades per a defensar-se. Encara no tenia un exèrcit roig, com tampoc teníem nosaltres durant les

jornades de juliol, quan la primera onada d'un moviment poderós però no organitzat fou trencada per bandes organitzades encara que poc nombroses. Encara no hi ha exèrcit roig en Alemanya, però sí n'hi ha a Rússia. L'exèrcit roig és un fet, dia a dia s'organitza i és més nombrós.

Cadascun de nosaltres prendrà com un deure explicar als soldats com i per què han mort Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg, què eren i el lloc que ha d'ocupar la seua memòria en l'esperit de tot soldat, de tot camperol. Aquests dos herois han entrat per sempre en el nostre panteó espiritual.

Tanmateix que en Alemanya no deixa d'estendre's l'onada de la reacció, no dubtem per un instant que l'octubre roig no estiga pròxim.

I ara, dirigint-nos a l'esperit dels dos grans difunts, podem dir: Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht, ja no esteu en aquest món, però seguïu entre nosaltres; viurem i lluitarem animats per les vostres idees, sota la influència de la vostra grandesa moral i jurem que si arriba la nostra hora morirem de peu enfront de l'enemic, com vosaltres heu mort, Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht.